

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันและอนาคตจะเป็นโลกแห่งความรู้ด้านเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคไร้พรมแดน นานาประเทศสามารถรับรู้และถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อสร้างศักยภาพให้สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีและสังคมส่วนรวมมีความสุข ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาคนและคุณภาพของคน โดยเห็นว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปด้วยดีเพราะประชากรที่มีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2546 : 5) ได้กล่าวถึงแนวคิดปรัชญาหลักในการจัดการศึกษาว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ต่อเนื่องมาจากฉบับที่ 8 (2540-2544) ซึ่งเป็นฉบับที่ปรับแนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของแผนพัฒนาประเทศที่หันมายึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้คนไทยมีความสุขพึ่งตนเอง และก้าวทันโลกโดยยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม

ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาคนซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 9 เรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ในมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคมและการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์

สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตราที่ 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิด การใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงิน อุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี สารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อการพัฒนาคนและ สังคม

หลักเกณฑ์และวิธีจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:30-31)

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 9 ได้กล่าวถึงเรื่องเทคโนโลยีไว้อย่างชัดเจนในมาตราที่ 63 – 69 มีเจตนารมณ์ที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพทันต่อสถานการณ์ของโลกใน ยุคโลกาภิวัตน์

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 9 ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จึงมีนโยบายให้ทางโรงเรียนทุกโรงในสังกัดติดต่อสื่อสารกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยผ่านทางเว็บไซต์และสนับสนุนให้ทางโรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานด้านต่างๆ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 (2547 : 1) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้าน ICT คู่ E- หลังเขาในบทความจากครูหลังเขาพัฒนาเป็นครูเคลื่อนที่ ICT คู่ E หลังเขา ไว้ว่า จากสภาพภูมิศาสตร์และสังคมในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 สรุปเป็นลักษณะสั้น ๆ กะทัดรัดว่า “ขุนเขา คนเผ่า ชายแดน” สิ่งทีกล่าวต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายุทธศาสตร์ E - หลังเขา จึงเกิดขึ้นเพื่อความเสมอภาคใน โอกาสและคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 กิจกรรม คือ E - Service , E - Learning และ E - Management ในส่วนของ E - Service และ E - Management ได้พัฒนาไปได้ในระดับหนึ่ง สถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 สามารถติดต่อ สื่อสาร และให้บริการกันได้ดีพอสมควร โดยใช้ระบบInternet ที่ www.mhs.go.th

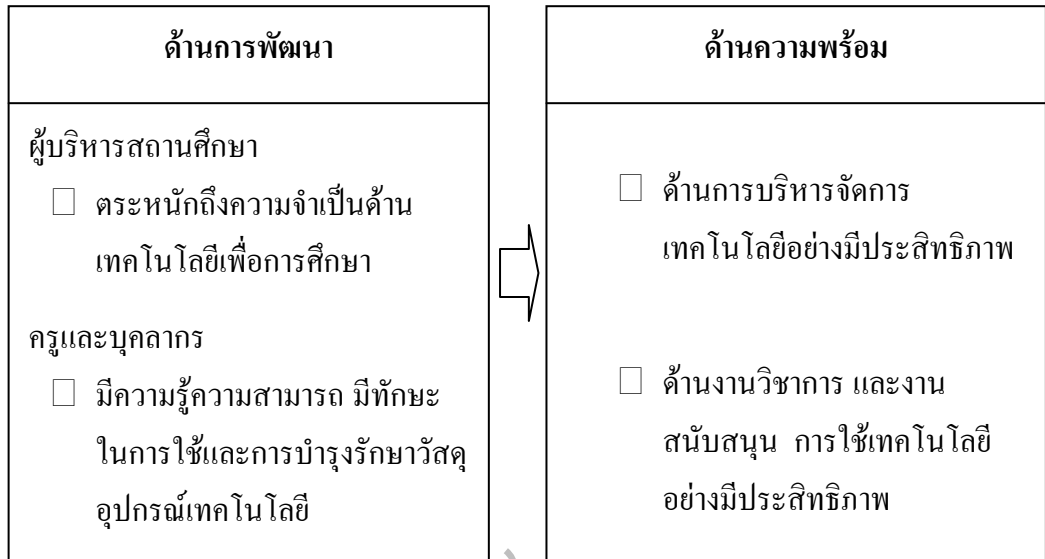
จากยุทธศาสตร์ E - หลังเขา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ดังกล่าวทางโรงเรียนในสังกัดทุกโรงจะต้องเร่งดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อสนองต่อยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 9 ผู้ศึกษาเห็นว่าความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงทำการศึกษาเรื่องความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้กรอบความคิด ดังนี้

การศึกษาความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีกรอบแนวคิดดังตารางภาพที่ 1 ดังนี้

แนวคิดด้านความพร้อม ต้องการศึกษา ความพร้อมการบริหารจัดการเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและความพร้อมด้านงานวิชาการ งานสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดด้านการพัฒนา ต้องการสืบค้นถึงความตระหนักของผู้บริหารในการดำเนินการด้านเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีของครูและบุคลากรด้านความรู้ทักษะการใช้และการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี

ตารางภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความพร้อมด้านแนวคิดในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ความพร้อมด้านสภาพการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครูที่รับผิดชอบเทคโนโลยีและ

ครูผู้สอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ด้านความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้คือ

1. ด้านการบริหาร ผลงานศึกษาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการปรับปรุงยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีของโรงเรียนในด้านการวางแผนการใช้ และการบริการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นการนำผลงานศึกษานี้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ผลงานศึกษาเป็นข้อมูลสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาพัฒนางานวิชาการ และงานอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. ขอบเขตของตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

ตัวแปรต้น หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตัวแปรตาม หมายถึง ความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนทั้งสิ้น 35 โรงเรียน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 31 โรงเรียน และทดสอบเครื่องมือในการวิจัย จำนวน 4 โรงเรียน

3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อโรงเรียน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้เวลาในการวิจัย 13 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2548 ถึงเดือนมกราคม 2549

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องความพร้อมในการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการใช้แบบสอบถามข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อด้านเทคโนโลยี ของโรงเรียน
2. ข้อมูลด้านยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ข้อมูลการใช้และการบริการด้านเทคโนโลยีของโรงเรียน

ข้อจำกัดของการศึกษา

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ บางโรงเรียนอาจจะไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน เนื่องจากว่าบางโรงเรียนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบเทคโนโลยี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ภาวะที่สามารถในการจัดการเทคโนโลยีได้อย่างบังเกิดผลตามเป้าหมาย

การจัดการ (Management) หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือกลุ่มของบุคลากรร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางด้านเทคโนโลยีของโรงเรียน โดยมีกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร ภาวะผู้นำ และการควบคุมทรัพยากรโดยผ่านผู้อื่น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

โรงเรียนประถมศึกษา (Primary school) หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาทุกโรงในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งถัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Education Technologies) หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ วิดิทัศน์ โทรทัศน์ วิทยุ ดาวเทียมสื่อสาร ที่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า ข้อความรู้ ข้อมูลข่าวสาร มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น

คอมพิวเตอร์ (Computer) หมายถึง เครื่องจักรอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกสร้างขึ้นใช้ทำงานแทนมนุษย์ในด้านการคิดคำนวณ ซึ่งสามารถจำข้อมูลข่าวสารทั้งตัวเลขและตัวอักษรได้ เพื่อการเรียกใช้งานและนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น รับส่งข้อมูล จัดเก็บข้อมูล สืบค้นข้อมูล และการประมวลผลจากข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

วิดิทัศน์ หมายถึง รายการหรือบทเรียนที่จัดทำเพื่อใช้ในการอบรม หรือการเรียนการสอน และบันทึกลงแถบวิดิทัศน์

ดาวเทียมสื่อสาร หมายถึง การศึกษาทางไกลที่อาศัยระบบโทรคมนาคมช่วยในการส่งเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนที่อยู่ในสถานที่ต่างๆ สามารถเรียนรู้ได้

โทรทัศน์ (Television) หมายถึง รายการต่างๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ อาทิ การศึกษา ข่าวสาร สารคดี กีฬา บันเทิง ฯลฯ เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน

วิทยุ (Radio) หมายถึง รายการต่างๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อวิทยุ อาทิ การศึกษา ข่าวสาร สารคดี กีฬา บันเทิง ฯลฯ และโรงเรียนนำความรู้จากรายการต่างๆ มาใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ หรือการเรียนการสอน

อินเทอร์เน็ต (Internet) หมายถึง ระบบเครือข่ายของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ทั้งที่อยู่ในองค์กรรัฐและเอกชนทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกันและสามารถใช้เครือข่ายดังกล่าวในการค้นคว้าข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ติดต่อสื่อสาร ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและอื่นๆ ซึ่งจะครอบคลุมทั้งการใช้บริการในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา บริการที่ใช้สื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) บริการสืบค้นข้อมูลและสนทนาโต้ตอบ เป็นต้น

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ครูผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยี หมายถึง ครูที่ดูแลรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่